

ERR kasutab oma veebilehtedel http küpsiseid. Kasutamist jätkates nõustute kõikide ERR-i veebilehede küpsiste seadetega

SAIN ARU

LOEN VEEL

novaator

Suviselt soe merevesi tekitab Eesti rannikumere elukatele stressi

Kuum sügis rannal. Autor/allikas: Ken Mürk/ERR

LOODUS

Eile kell 14.29

Eesti rannikumere temperatuur on püsinud alates juuli teisest poolest kuni kaks kraadi üle pikaajalise keskmise. Tallinna Tehnikaülikooli meresüsteemide instituudi teaduri Mariliis Kõutsi sõnul võib ebatavaliselt soe merevesi kahjustada tundlikke ökosüsteeme ja tekitada sealsetele asukatele stressi.

2025. aasta kevad ja suve esimene pool olid Eestis keskmisest jahedamad ning see kajastus ka aeglasemalt soojenevas rannikumeres. Märgatavam temperatuuritõus toimus alles juuli teises pooles kuumade ilmade saabumisega.

Alates sellest ajast on Eesti rannikumere pinnatemperatuur püsinud mitmel pool üle pikaajalise keskmise.

Näiteks Tallinna ja Pärnu lahes on veetemperatuur olnud kuni 2–3 kraadi kõrgem, samas kui Saaremaa läänerannikul on temperatuur jäänud alla keskmise. Botnia lahe põhjaosas ulatus temperatuurierinevus aga suisa nelja kraadini.

Seal kujunes juuli keskpaigaks välja 40 000 ruutkilomeetrit hõlmav mereleitsak.

Mereliseks kuumalaineks nimetatakse vähemalt viis päeva kestvat anomaalset olukorda, kus mere pinnakihi temperatuur on kõrgem kui varasematel aastatel 90 protsendil päevadest. Augusti teises pooles arenes väiksem mereleitsak välja lisaks Soome lahes, mis kestab soojade ilmade tõttu tänini.

Noored kalad surevad ja ökosüsteemid hävivad

Tallinna Tehnikaülikooli meresüsteemide instituudi teadur Mariliis Kõuts kinnitas, et olukord erineb tavapärasest ja võib mõjutada elustikku. "See, et ta on keskmisest kõrgem, tähendab, et ka looduse jaoks on olukord teistsugune. Eks ta põhjustab probleeme. Elustikul tekitab see, kui on tavapärasest soojem, stressireaktsiooni," selgitas ta.

Näiteks toimub praegu aktiivselt kalade noorjärkude areng. Nende jaoks võib soojem temperatuur tähendada arengupeatust ja suuremat suremust. "Need on sellised asjad, mida meres küll väga lihtne mõõta pole, aga võib oletada, et olukord pole nende jaoks hea," lisas Kõuts.

Lisaks mõjutavad mereleitsakud merepõhja vetika- ja taimekooslusi, nagu meriheina- ja põisadrüvälju, mis on omakorda mere ökosüsteemi alustalad. "Kui nendega on olukord kehv, kajastub see ka kõigis järgmistes astmetes. Nad on toiduks näiteks kalade noorjärkudele," sõnas Kõuts.

Tema hinnangul võib soe merevesi sügisel soodustada veel fütoplanktoni ja mikrovetikate kasvu, eriti kui põhjast tulevad juurde toitained. "See võib päädida suurema sügisese õitsenguga, mis omakorda hiljem talvel ja kevadel võib väljenduda hapnikupuuduses," selgitas teadlane.

Ilm, mitte kliima

Kuigi 2025. aasta suvi ei toonid kaasa uusi kuumarekordeid nagu 2024. aastal, on mereleitsakute sagenemine siiski võimalik. "Ehkki see, mida me praegu näeme, on ilma kõikumine, mitte kliimamuutus, siis üldine trend on, et veetemperatuurid

tõusevad ja tipud ajavad seda ka üles. Sagedasemad ja ulatuslikumad mereleitsakud ongi üks osa sellest ekstreemsest ilmast, mis võib nüüd kesta kauem," selgitas Kõuts.

Taoliste kuumalainete mõju aitab hinnata Tallinna Tehnikaülikoolis väljatöötatud **kliimateenus**, mis võimaldab jälgida mereleitsakute arengut reaalajas ning analüüsida nähtuse ulatust, kestust ja sagedust. Süsteem tugineb autonoomsele andmetöötlusmudelile, mis võrdleb satelliidipiltidelt saadud merepinna temperatuuri pikaajalise keskmisega ning määrab anomaaliaid kogu Läänemere ulatuses.

Toimetaja: Andres Reimann

[kliima](#)[ilm](#)[kuumalaine](#)[merevee temperatuur](#)[meresüsteemid](#)[mereleitsak](#)[läänemere](#)[läänemeretemperatuur](#)[pinnavee temperatuur](#)